СЪВРЕМЕННИ ИНТЕРАКТИВНИ ПРАКТИКИ В ОБУЧЕНИЕТО ПО ЛИТЕРАТУРА

Svetlana Stoycheva

Krastyo Sarafov National Academy of Theatre and Film Arts

CONTEMPORARY INTERACTIVE PRACTICES FOR TEACHING LITERATURE. A review of: Dushkova, Mira. *Interactive Methods in Teaching Children's and Teenage Literature*. Ruse: Angel Kanchev University of Ruse Press, 2021, 121 pp. ISBN 978-954-712-846-0. [In Bulgarian: Душкова, Мира. *Интерактивни методи в обучението по дисциплината „Литература за деца и юноши"*. Русе: АИ Русенски университет, 2021, 121 с.]

Keywords: Mira Dushkova, interactive methods, children's and teenage literature, higher education, seminar

Учебното помагало *Интерактивни методи в обучението по дисциплината „Литература за деца и юноши"* с автор доц. д-р Мира Душкова е замислено с подчертано практико-приложна цел: то предлага модели за семинарни упражнения към дисциплината *Литература за деца и юноши*, насочени към провокиране на изследователските и творческите импулси на студентите при усвояването ѝ. Ето защо изданието би трябвало да се огледа и прецени от две основни страни: методико-педагогическа и теоретико-литературна.

Предложените интерактивни методи за провеждане на семинарни упражнения залагат на нови форми на обучение, напълно синхронизирани с актуалната учебна програма на дисциплината. Без да са последна новост в областта на бизнеса, факт е, че в сферата на хуманитаристиката в България те почти не са прилагани, а тъкмо спрямо литературата за деца и юноши (както и спрямо която и да е литературна дисциплина), доколкото ми е известно – никак. Включените теоретични постановки, методически указания, задачи и материали за прилагането им, както и задачите за самоподготовка, разделени на литературно-критическо и творческо писане, са не само в съответствие със съвременните концепции за обучение, но и с литературната теория – още едно доказателство, че за да си добър методик в дадена дисциплина, първо трябва да си добър

специалист и, разбира се, да имаш неизчерпаема енергия. Мира Душкова въплъщава и трите характеристики.

В сравнително кратък обем (121 стр.) са разработени шест съвременни метода за семинарни занятия и тяхното приложение: *Световно кафене*, *Мисловна карта*, *Кръгла маса*, *Панелна дискусия*, *Игра*, *Игра плюс елементи на лингвистичен анализ*, обвързани със съответни конкретни теми, готови да бъдат приложени в практиката на лекторите по дисциплината *Литература за деца и юноши*. Намирам за много ценно предварителното проиграване на учебното пособие – по-голямата част от методите са апробирани в периода 2011–2020 г. от авторката му, което неминуемо повишава практическата им стойност и доверието да бъдат веднага изпробвани в преподавателската практика на нейните колеги в Русенския университет *Ангел Кънчев* и в останалите вузове в страната. Краткия обем приемам за абсолютно достойнство, тъй като той конкретно, стегнато, точно, понятно (с добавени речници на използваните термини и на остарелите и архаични думи в текстовете), компетентно и оригинално предлага готови уроци, които без редактиране могат да се включат в употреба. Разработени са така, че преподавателят и студентите веднага да се ориентират в ролите си, да заемат, така да се каже, местата си и да започнат.

Всеки метод се въвежда по една и съща схема: теоретична разработка, технология на провеждане, материал за семинарното упражнение, материали в помощ на преподавателя, литература върху метода и материалите. Представянето и прилагането на информацията цели гъвкавост и поддържане на режим *отворени възможности* за участниците в процеса.

В изданието се долавя целенасочено търсено съответствие между учебната тема и предложения метод. Например за темата *Как се прави нонсенсово стихотворение* напълно адекватно е избран методът *Игра*, доколкото нонсенсът в литературата за деца е също (словесна) игра; за темата *Характер и прояви на героите в „Патиланско царство“ на Ран Босилек и в „Макс и Мориц“ на Вилхемл Буш* е избран методът *Панелна дискусия*, предоставяща възможност да се дискутират сходствата и различията между двете произведения.

Стойността на предложените методи се измерва не само с методическата им иновативност, но и с ценностите, които развиват: от образователните ще подчертая развиването на учебни умения и навици (анализ, синтез, критическо мислене) и особено работа с текста, която няма как да се постигне в лекционните часове; от развиващите ще посоча креативността, както и способността за формулиране на тези, уменията за работа в екип и съавторство; от дидактичната – развиването на толерантност към чуждите идеи и към гледните точки на другите в процеса на обсъждане.

Последната намирам за особено важна и насочена директно към *липсите* на днешното общество.

Във всички методи се провижда играта като техен знаменател: например в *Световно кафене* участниците са наречени *пътешественици*, които сменят местата си и съответно проблема, върху който разсъждават. На всяко ново място ги посреща *домакин*, който ги запознава с вече обсъденото. Тук откривам пълно съответствие с нагласите на днешния млад човек, когото можем да наречем *играещ човек*. Препоръчаната неформална атмосфера за провеждането на семинарните упражнения допълнително стимулира *влизането* в играта и пробуждането на познавателен ентусиазъм и интерес.

Някои от избраните теми за дискутиране имат повече от литературна стойност, като темата *Трябва ли родителите да спрат да четат приказки на децата си?*, или *Как тази информация помага в живота на съвременния човек?* – още един аргумент за адекватността на учебното пособие спрямо духа на съвремието ни.

Учебното помагало на Мира Душкова е с високо литературоведско и методическо равнище и гарантира използването му както във вузовете, така и в преподавателската практика на учителите по литература в прогимназиален и гимназиален етап. То е ценно и с продуктивните идеи, свързани с разработката на теми от учебния план по литература, и с иновативната методика.

Dejan Ajdačić (Дејан Ајдачић), dr hab., Prof. UG
University of Gdansk
dejan.ajdacic@ug.edu.pl, *https://orcid.org/0000-0002-4098-4660*

Magdalena Baer, PhD
Adam Mickiewicz University in Poznan
magbaer@amu.edu.pl, *https://orcid.org/0000-0003-2423-2087*

Dilyana Dencheva (Диляна Денчева), Assoc. Prof. PhD
Sofia University of St Kliment Ohridski
dilyana_dencheva@slav.uni-sofia.bg, *https://orcid.org/0000-0003-1969-6020*

Marina Dzhonova (Марина Джонова), Assoc. Prof. PhD
Sofia University of St Kliment Ohridski
djonova@slav.uni-sofia.bg, *https://orcid.org/0000-0001-7336-5674*

Svetla Koeva (Светла Коева), Prof. PhD
Institute for Bulgarian Language of the Bulgarian Academy of Sciences
svetla@dcl.bas.bg, *https://orcid.org/0000-0001-5947-8736*

Katherina Kokinova (Катерина Кокинова), PhD
Institute for Literature of the Bulgarian Academy of Sciences
kkokinova@gmail.com, *https://orcid.org/0000-0002-5329-5872*

Pavel Krejčí, Assoc. Prof. PhD
Masaryk University
pkrejci@phil.muni.cz, *https://orcid.org/0000-0002-9810-5366*

Tomasz Kwoka, PhD
Jagiellonian University in Krakow
tomasz.kwoka@uj.edu.pl, *https://orcid.org/0000-0003-1222-6472*

Georgi Minczew (Gueorgui Mintchev, Георги Минчев), Prof. dr hab.
University of Lodz
georgi.minczew@uni.lodz.pl, *https://orcid.org/0000-0002-2068-533X*

Lyudmila Mindova (Людмила Миндова), Assoc. Prof. PhD
Institute of Balkan Studies and Center of Thracology of the Bulgarian Academy of Sciences
lmindova@balkanstudies.bg, *https://orcid.org/0000-0002-7914-3076*

Petar Sotirov (Petar Sotirow, Петър Сотиров), dr hab., Prof. UMCS
Maria Curie-Sklodowska University in Lublin
petar.sotirow@mail.umcs.pl, *https://orcid.org/0000-0003-4082-4592*

Maxim Stamenov (Максим Стаменов), Prof. DSc
Institute for Bulgarian Language of the Bulgarian Academy of Sciences
maxstam@bas.bg, *https://orcid.org/0000-0003-4907-533X*

Svetlana Stoycheva (Светлана Стойчева), Prof. PhD
Krastyo Sarafov National Academy of Theatre and Film Arts
s.stoicheva@natfiz.bg, *https://orcid.org/0000-0002-9973-9168*

Yovka Tisheva (Йовка Тишева, Jovka Tisheva), Prof. PhD
Sofia University of St Kliment Ohridski
tisheva@uni-sofia.bg, *https://orcid.org/0000-0001-5586-9457*

Mariyana Tsibranska-Kostova (Марияна Цибранска-Костова), Prof. DSc
Institute for Bulgarian Language of the Bulgarian Academy of Sciences
tzibran@ibl.bas.bg, *https://orcid.org/0000-0002-5699-7503*

Piotr Złotkowski, dr hab.
Maria Curie-Sklodowska University in Lublin
piotr.zlotkowski@mail.umcs.pl, *https://orcid.org/0000-0001-5777-2114*